Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

25. maj 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — retligt samarbejde i civile sager — forordning (EF) nr. 44/2001 — anerkendelse og fuldbyrdelse af foreløbige, sikrende retsmidler — begrebet »grundlæggende retsprincipper««

I sag C-559/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Augstākās tiesas Civillietu departaments (øverste domstol, afdeling for civile sager, Letland) ved afgørelse af 15. oktober 2014, indgået til Domstolen den 5. december 2014, i sagen:

Rūdolfs Meroni

mod

Recoletos Limited

procesdeltagere:

Aivars Lembergs

Olafs Berķis

Igors Skoks

Genādijs Ševcovs,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, S. Rodin og E. Regan,

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: lettisk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— Rūdolfs Meroni ved advokāts D. Škutāns

— den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og E. Pedrosa, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved V. Kaye, som befuldmægtiget, bistået af barrister B. Kennelly

— Europa-Kommissionen ved A. Sauka og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 25. februar 2016,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 34, nr. 1), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1).

2 Denne anmodning er blevet fremsat inden for rammerne af en tvist mellem Rūdolfs Meroni og Recoletos Limited vedrørende en anmodning om anerkendelse og fuldbyrdelse i Letland af en afgørelse om foreløbige, sikrende retsmidler, afsagt af High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (appeldomstol (England og Wales) (handelssager), Det Forenede Kongerige.

Retsforskrifter

EU-retten

Chartret

3 Artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), der har overskriften »Adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol«, har følgende ordlyd:

»Enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i denne artikel.

Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. Enhver skal have mulighed for at blive rådgivet, forsvaret og repræsenteret.

[…]«

4 I chartrets afsnit VII, der har overskriften »Almindelige bestemmelser vedrørende fortolkning og anvendelse af chartret« fastsættes i artikel 51, stk. 1:

»Bestemmelserne i dette charter er rettet til Unionens institutioner og organer under iagttagelse af nærhedsprincippet samt til medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten. De respekterer derfor rettighederne, overholder principperne og fremmer anvendelsen heraf i overensstemmelse med deres respektive kompetencer og under overholdelse af grænserne for de kompetencer, der er tildelt Unionen i traktaterne.«

Forordning nr. 44/2001

5 Følgende fremgår af 16.-18. betragtning til forordning nr. 44/2001:

»(16) Den gensidige tillid til retsplejen inden for [Unionen] gør det berettiget, at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, automatisk anerkendes, uden at der stilles krav om en særlig procedure, medmindre anerkendelsen bestrides.«

(17) Denne samme gensidige tillid gør det også berettiget at operere med en effektiv og hurtig procedure for at erklære en retsafgørelse, der er truffet i én medlemsstat, for eksigibel i en anden medlemsstat. Med henblik herpå bør en retsafgørelse erklæres for eksigibel næsten automatisk efter en simpel formel kontrol af de forelagte dokumenter, uden at retten på embeds vegne bør kunne påberåbe sig en af de i denne forordning anførte grunde til ikke at lade en retsafgørelse fuldbyrde.

(18) For at en sagsøgt skal kunne varetage sine interesser, bør han dog kunne appellere en afgørelse, der erklærer en retsafgørelse for eksigibel, ved en kontradiktorisk procedure, hvis han mener, at der foreligger en grund til ikke at fuldbyrde retsafgørelsen. Tilsvarende bør den, der har anmodet om at få en retsafgørelse erklæret for eksigibel, kunne appellere en afgørelse, der afslår eksigibilitet.«

6 Nævnte forordnings artikel 32 definerer begrebet »retsafgørelse« som »enhver afgørelse truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten.«

7 Artikel 33 i forordning nr. 44/2001 fastsætter:

»1. Retsafgørelser truffet i en medlemsstat skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig fremgangsmåde.

2. Bestrides anerkendelsen, kan en berettiget part, der som det væsentligste påberåber sig anerkendelsen, efter proceduren i afdeling 2 og 3 få fastslået, at retsafgørelsen skal anerkendes.

3. Gøres anerkendelsen gældende under en verserende sag ved en ret i en medlemsstat, og har anerkendelsen betydning for afgørelsen af denne sag, er den nævnte ret kompetent til at afgøre spørgsmålet om anerkendelse.«

8 Denne forordnings artikel 34, nr. 1) og 2), bestemmer:

»En retsafgørelse kan ikke anerkendes,

1) såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til

2) såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om han havde mulighed for at gøre det.«

9 I henhold til artikel 35, stk. 2 og 3, i forordning nr. 44/2001 er den myndighed, som anmodningen rettes til, bundet af de faktiske omstændigheder, på hvilke retten i domsstaten har støttet sin kompetence. Kompetencen for retterne i domsstaten kan ikke efterprøves. Den i denne forordnings artikel 34, nr. 1), omhandlede efterprøvelse vedrørende grundlæggende retsprincipper kan ikke foretages i forhold til kompetencereglerne.

10 Denne forordnings artikel 36 bestemmer, at den udenlandske retsafgørelse i intet tilfælde kan efterprøves med hensyn til sagens realitet.

11 Den nævnte forordnings artikel 38, stk. 1, fastsætter:

»De i en medlemsstat trufne retsafgørelser, som er eksigible i den pågældende stat, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når de efter anmodning fra en berettiget part er blevet erklæret for eksigible i sidstnævnte stat.«

12 Denne forordnings artikel 41 har følgende ordlyd:

»En retsafgørelse erklæres for eksigibel, så snart [...] formaliteter[-ne] er opfyldt [...]. Den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, kan ikke på dette tidspunkt af sagens behandling fremsætte bemærkninger.«

13 Artikel 42, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»En afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, forkyndes for den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, sammen med retsafgørelsen, hvis denne ikke allerede er blevet forkyndt for den pågældende.«

14 Den nævnte forordnings artikel 43 er sålydende:

»1. Den afgørelse, der træffes om anmodningen om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, kan appelleres af begge parter.

2. Appel indgives til den ret, der er angivet i bilag III.

3. Appellen behandles i overensstemmelse med reglerne for kontradiktorisk procedure.

[…]

5. En afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, skal appelleres inden en måned efter, at den er blevet forkyndt. Såfremt den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, har bopæl på en anden medlemsstats område end den, hvor retsafgørelsen er blevet erklæret for eksigibel, er fristen for appel to måneder og løber fra den dag, hvor afgørelsen om eksigibilitet er blevet forkyndt for den pågældende personligt eller på hans bopæl. Denne frist kan ikke forlænges på grund af afstanden.«

15 Forordningens artikel 45 er affattet således:

»1. Den ret, der behandler en appel [...], kan kun afslå at erklære en retsafgørelse for eksigibel eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet af en af de i artikel 34 og 35 anførte grunde. [...]

2. Den udenlandske retsafgørelse kan i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet.«

Lettisk ret

16 Artikel 138 i Civilprocesa likuma (den civile retsplejelov) opregner de sikrende retsmidler således:

»1) arrest i løsøre og kontanter, som tilhører sagsøgte

2) registrering af et forbud i det relevante løsøreregister eller et andet offentligt register

3) registrering af det sikrende retsmiddel i ejendomsregistret eller skibsregistret

4) beslaglæggelse af fartøjet

5) at forbyde den sagsøgte at udføre bestemte aktiviteter

6) arrest i skyldige betalinger fra tredjemand, herunder penge i kreditinstitutter eller andre finansielle institutioners besiddelse

7) udsættelse af løbende gennemførelsestransaktioner (herunder at forbyde stævningsmanden at overføre penge eller fast ejendom til en rekvirent eller debitor, eller suspension af salget af fast ejendom).«

17 Artikel 427, stk. 1, nr. 4), i den civile retsplejelov fastsætter:

»Appelinstansen skal uafhængigt af begrundelsen for appellen ved sin afgørelse ophæve en dom afsagt af førsteinstansretten og hjemvise sagen til førsteinstansretten med henblik på fornyet behandling, såfremt […] appelinstansen finder, at førsteinstansrettens afgørelse indrømmer en person, som ikke er part i sagen, rettigheder eller pålægger denne person forpligtelser.«

18 Nævnte lovs artikel 452, stk. 3, fastsætter:

»Under alle omstændigheder anses følgende for at være en tilsidesættelse af en proceduremæssig bestemmelse, der kan medføre en ukorrekt løsning af tvisten:

[…]

den omstændighed, at en afgørelse indrømmer en person, som ikke er part i sagen, rettigheder eller pålægger denne person forpligtelser.«

19 Samme lovs artikel 633 har følgende ordlyd:

»(1) En person, der mener at have ret til en løsøregenstand eller en ejendom, som er genstand for inddrivelse, eller til en del af denne genstand, bør anlægge sag i overensstemmelse med de generelle kompetenceregler.

(2) En sag om udelukkelse af en genstand fra en afgørelse om udlæg til sletning af en opførelse om inddrivelse i tingbogen eller en anden anmodning skal anlægges mod debitor og eksekutor. Såfremt genstanden er inddraget på grundlag af den del af en straffedom, der vedrører konfiskationen af et aktiv, opfordres den domfældte og den finansielle institution til at møde som sagsøgte.

(3) Hvis aktivet allerede er blevet solgt, anlægges sagen mod den person, som aktivet er blevet overført til: hvis retten giver medhold i anmodningen vedrørende en ejendom, erklæres opførelsen vedrørende overførslen af ejendomsretten til køberen i tingbogen for ugyldig.

[…]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

20 Efter at Recoletos og to andre parter havde anlagt sag mod Aivars Lembergs, Olafs Berķis, Igors Skoks og Genādijs Ševcovs, blev der den 9. april 2013 afsagt en kendelse om foreløbige, sikrende retsmidler af High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (ret i første instans (England og Wales) (handelssager)). Denne kendelse blev ikke forkyndt for de nævnte personer.

21 Ved kendelse af 29. april 2013 (herefter »den omtvistede kendelse«) stadfæstede High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (appeldomstol (England og Wales) (handelssager)), de nævnte retsmidler over for disse samme personer. Særligt blev beslaglæggelsen af de aktiver, der tilhørte Aivars Lembergs, opretholdt. Der blev nedlagt forbud mod, at sidstnævnte og de andre sagsøgte parter kunne råde over deres aktier i AS Ventbunkers, beliggende i Letland, handle med dem eller nedbringe deres værdi, uanset den omstændighed, at aktierne i dette selskab direkte eller indirekte tilhørte dem, eller råde over ethvert afkast eller ethvert overskud fra salg af disse aktier samt fra alle andre selskaber eller enheder, som de sagsøgte parter havde adgang til med aktierne i Ventbunkers. Aivars Lembergs ejer kun én aktie i dette selskab. Ca. 29% af kapitalen i Ventbunkers ejes af Yelverton Investments BV (herefter »Yelverton«), hvori Aivars Lembergs har rettigheder som »reel rettighedshaver«.

22 Den omtvistede kendelse er vedlagt en række bilag, herunder et organigram over de selskaber og andre enheder, der er omfattet heraf. Disse sidstnævnte var ikke parter i sagen for den ret, der afsagde denne kendelse.

23 I følge den omtvistede afgørelse blev Recoletos udpeget som ansvarlig for forkyndelsen af denne kendelse. Som det fremgår af sidstnævnte tilkommer det alle de personer, som nævnte kendelse er blevet forkyndt for, at henvende sig til High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (appeldomstol (England og Wales) (handelssager), og at anfægte de retsmidler, som denne ret har fastlagt. Kendelsen blev afsagt i forbindelse med et retsmøde, hvor de sagsøgte parter fik den forkyndt, idet det blev præciseret, at disse sidstnævnte havde ret til at forelægge denne ret en anmodning om ændring eller ophævelse af den omtvistede kendelse.

24 I sidstnævnte kendelse er desuden anført følgende:

»Inden for en frist på syv dage fra modtagelsen af en kopi af den foreliggende kendelse [...] skal de sagsøgte gøre alt, hvad der er rimeligt, for på nogen måde at undgå, at bestyrelsesmedlemmerne i de selskaber, der er opregnet i den foreliggende kendelse, afhænder, råder over eller mindsker [Ventbunkers] interesser, der ejes af de nævnte selskaber. Sådanne handlinger skal, hvis det er rimeligt, og uden at de er begrænset hertil, omfatte øjeblikkelig offentlig underretning af de ovennævnte selskaber gennem deres bestyrelsesmedlemmer og [...], for så vidt som de har kompetence hertil, et forbud mod enhver afhændelse, råden over eller mindskelse af [Ventbunkers] interesser, der ejes af de nævnte selskaber.

[…]

Den foreliggende kendelse forbyder ikke de sagsøgte at afhænde, råde over eller mindske værdien af alle de sagsøgtes aktiver, der ikke er omfattet af [Ventbunkers] interesser.

Den foreliggende kendelse forbyder ikke afhændelse af eller råden over [Ventbunkers] interesser inden for rammerne af normale og passende forretningsaktiviteter, men de sagsøgte skal forudgående informere sagsøgernes retlige repræsentanter herom.

[…]

En sagsøgt fysisk person, der er blevet pålagt ikke at handle, skal afstå fra selv at handle på nogen som helst måde. Den pågældende kan ikke handle ved hjælp af andre personer, der handler i dennes navn, efter dennes anvisninger eller med dennes samtykke.

[…]

Bestemmelserne i den foreliggende kendelse har i et land eller en stat uden for den forelæggende rets område virkning for følgende personer:

a) de sagsøgte,

b) enhver person, der

— er omfattet af den forelæggende rets kompetence,

— har fået den foreliggende kendelse skriftligt forkyndt på sin bopæl eller på sit arbejde, der er beliggende inden for den forelæggende rets område, og

— har mulighed for at forhindre handlinger eller undladelser uden for den forelæggende rets område, som skaber eller muliggør en tilsidesættelse af bestemmelserne i den foreliggende kendelse, og

c) alle andre personer, for så vidt som en ret i dette land eller denne stat har truffet afgørelse om, at den foreliggende kendelse kan fuldbyrdes, eller har fuldbyrdet den.«

25 Følgelig blev attesten som omhandlet i artikel 54 og 58 i forordning nr. 44/2001 udstedt den 3. maj 2013. Det er heri anført, at den omtvistede kendelse skal finde anvendelse over for Aivars Lembergs, Olafs Berķis, Igors Skoks og Genādijs Ševcovs.

26 Den 28. juni 2013 indgav Recoletas en anmodning til Ventspils tiesa (byretten i Ventspils, Letland) om, at den omtvistede kendelse blev erklæret for eksigibel, og at fuldbyrdelsen af denne kendelse blev sikret ved brug af foreløbige retsmidler.

27 Samme dag gav Ventspils tiesa (byretten i Ventspils) Recoletos delvis medhold heri. Anmodningen blev afslået for så vidt angår garantien vedrørende fuldbyrdelsen af den omtvistede kendelse.

28 Olafs Berķis, Igors Skoks, Genādijs Ševcovs og Rūdolfs Meroni, der er advokat i Zurich (Schweiz) og både er repræsentant for og forvalter af de af Aivars Lembergs' aktiver, der blev foretaget arrest i, og udøver sine rettigheder som aktionær i Ventbunkers samt direktør for Yelverton, iværksatte kontraappel til prøvelse af afgørelsen fra Ventspils tiesa (byretten i Ventspils) til Kurzemes apgabaltiesa (appeldomstolen for regionen Kurzeme, Letland). Den del af afgørelsen, hvorved anmodningen om anerkendelsen og fuldbyrdelsen af den omtvistede kendelse, blev afslået, blev ikke appelleret, og har fået retskraft.

29 Ved afgørelse af 8. oktober 2013 ophævede Kurzemes apgabaltiesa (appeldomstolen for regionen Kurzeme) Ventspils tiesas' (byretten i Ventspils) afgørelse og traf afgørelse om realiteten med hensyn til den af Recoletos indgivne anmodning. Appeldomstolen fastslog, at kendelsen om arrest i aktiver kunne fuldbyrdes i Letland, for så vidt angår den del, der vedrører Aivars Lembergs, hvorved Aivars

Lembergs blev afskåret fra på nogen måde at afhænde, råde over eller mindske værdien af nogen af sine aktier (hvad enten der var tale om direkte eller indirekte aktier) i Ventbunkers, og fra at pålægge enhver anden person udførelsen af sådanne aktiviteter. Denne ret forkastede Rūdolfs Meronis indvendinger om, at den omtvistede kendelse krænkede de tredjepersoners interesser, som ikke var parter i den sag, der var anlagt for retten i Det Forenede Kongerige. Appeldomstolen præciserede i denne henseende, at den omtvistede kendelse kun vedrørte Aivars Lembergs og arresten i sidstnævntes aktiver.

30 Rūdolfs Meroni har derfor iværksat kontraappel for Augstākās tiesas Civillietu departaments (øverste domstol, afdeling for civile sager, Letland) til prøvelse af Kurzemes apgabaltiesas' (appeldomstolen for regionen Kurzeme) dom og nedlagt påstand om, at den afsagte dom annulleres, for så vidt som den omtvistede kendelse herved erklæres for eksigibel over for Aivars Lembergs i Letland.

31 I sin appel har Rūdolfs Meroni gjort gældende, at han er direktør for Yelverton, der er aktionær i Ventbunkers, og at han udøver Aivars Lembergs' rettigheder som aktionær i dette selskab. Ifølge Rūdolfs Meroni forhindrer den omtvistede kendelse ham i at udøve de stemmerettigheder, som er afledt af Yelvertons aktier i Ventbunkers. Rūdolfs Meroni har desuden hævdet, at anerkendelsen og fuldbyrdelsen af den omtvistede kendelse vil stride mod undtagelsen vedrørende grundlæggende retsprincipper i artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, for så vidt som de forbud, der er fastsat i den omtvistede kendelse, krænker ejendomsretten for tredjemand, som ikke var part i sagen for den ret, der afsagde den omtvistede kendelse.

32 Augstākās tiesas Civillietu departaments (øverste domstol, afdeling for civile sager) har anført, at denne kendelse ikke kun vedrører Aivars Lembergs, men også tredjemand, såsom Yelverton og andre personer, som ikke var part i sagen for High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (appeldomstol (England og Wales) (handelssager)). Det vil dog være vanskeligt at belyse omstændighederne med hensyn til, om personer, der ikke er parter i sagen om den omtvistede kendelse, har fået den omtvistede kendelse og dokumenterne vedrørende det anlagte søgsmål forkyndt, såfremt de pågældende beviser ikke enten fremlægges af sagsøgerne eller af den sagsøgte.

Det er således nødvendigt at afklare, om EU-retten tillader, at der i en sag om iværksættelse af foreløbige, sikrende retsmidler foretages en begrænsning af de økonomiske rettigheder, der tilkommer en person, som ikke har været part i sagen, når det i bestemmelsen er fastsat, at enhver, som berøres af afgørelsen om foreløbige, sikrende retsmidler, til enhver tid har ret til at indgive begæring til retten om ændring eller ophævelse af retsafgørelsen, og når det pålægges sagsøgerne at forkynde afgørelsen for de pågældende personer, mens kompetencen for retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, til at efterprøve omstændighederne omkring afgørelsens forkyndelse er begrænset.

33 Augstākās tiesas Civillietu departaments (øverste domstol, afdeling for civile sager) mener, at såfremt personen ikke er part i en sag, kan vedkommende ikke redegøre for sine synspunkter over for den ret, der behandler sagen, hverken med hensyn til de faktiske eller de retlige omstændigheder, hvilket er omfattet af retten til en retfærdig rettergang. Det vil sige, at der skal gives meddelelse til procesparten om såvel stævningen som de dokumenter, der fremlægges til støtte herfor. Kun hvis procesparten har kendskab til de væsentlige elementer af det anlagte søgsmål, har denne mulighed for at forsvare sig over for modparten. I denne henseende skal det sikres, at sagen behandles i overensstemmelse med princippet om en kontradiktorisk procedure og en retfærdig rettergang, ikke alene i den fase, hvor sagens realitet behandles, men også ved iværksættelsen af foreløbige, sikrende retsmidler.

34 Under disse omstændigheder har Augstākās tiesas Civillietu departaments (øverste domstol, afdeling for civile sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at en tilsidesættelse af rettigheder, der tilkommer personer, som ikke er parter i hovedsagen, inden for rammerne af en sag om anerkendelse af en udenlandsk retsafgørelse kan udgøre en grund til at anvende klausulen om grundlæggende retsprincipper i den nævnte artikel 34, nr. 1), og afslå at anerkende den udenlandske afgørelse, for så vidt som den berører personer, som ikke er parter i hovedsagen?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, skal chartrets artikel 47 da fortolkes således, at principperne om en retfærdig rettergang, som er forankret heri, tillader, at der i en sag vedrørende iværksættelse af foreløbige, sikrende retsmidler foretages en begrænsning af de ejendomsrettigheder, der tilkommer personer, som ikke har været parter i sagen, når det er foreskrevet, at enhver, som berøres af afgørelsen om foreløbige, sikrende retsmidler, til enhver tid har ret til at indgive begæring til retten om ændring eller ophævelse af afgørelsen, og at det overlades til sagsøgerne at forkynde afgørelsen for de berørte personer?«

Om de præjudicielle spørgsmål

35 Med sine spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en kendelse, som er blevet afsagt af en ret i en medlemsstat, og uden at en tredjemand, hvis rettigheder kan blive berørt af denne kendelse, er blevet hørt, under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende skal anses for åbenbart at stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, og med retten til en retfærdig rettergang som omhandlet i disse bestemmelser.

36 Med henblik på besvarelsen af disse spørgsmål skal det afgøres, om den omstændighed, at Rūdolfs Meroni ikke blev hørt af High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (appeldomstol (England og Wales) (handelssager) før sidstnævntes vedtagelse af den omtvistede kendelse, kan udgøre en tilsidesættelse af de grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, hvis retter er blevet anmodet om at anerkende og fuldbyrde denne kendelse.

37 Det bemærkes, at den omtvistede kendelse, som er genstand for en anmodning om anerkendelse og fuldbyrdelse, tager sigte på en midlertidig indefrysning af et antal aktiver, hvormed det søges at forhindre, at en af parterne forhindrer en tredjepart i senere at få adgang til disse. Denne kendelse tager således også sigte på et antal tredjeparter, såsom sagsøgeren i hovedsagen, der gør brug af rettigheder, der er knyttet til disse aktiver.

38 Hvad angår begrebet »grundlæggende retsprincipper«, der er fastsat i artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 har Domstolen i præmis 55 i dom af 28. april 2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271), fastslået, at denne bestemmelse skal fortolkes strengt, idet den indebærer en hindring for at realisere et af forordningens grundlæggende mål, og at den kun kan spille en rolle i undtagelsestilfælde.

39 Selv om medlemsstaterne som følge af undtagelsen i artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 som udgangspunkt frit kan fastlægge, hvilke krav der i overensstemmelse med deres nationale opfattelse stilles ifølge deres grundlæggende retsprincipper, må grænserne for begrebet fastlægges ved en fortolkning af forordningen (jf. dom af 28.4.2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

40 Skønt det ikke tilkommer Domstolen at fastlægge indholdet af en medlemsstats grundlæggende retsprincipper, skal denne derfor ikke desto mindre efterprøve de grænser, inden for hvilke en ret i en medlemsstat kan anvende begrebet som begrundelse for ikke at anerkende en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat (jf. dom af 28.4.2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).

41 Herved bemærkes, at forbuddet i artikel 36 og i artikel 45, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 mod en efterprøvelse af den udenlandske retsafgørelses realitet indebærer, at retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, ikke må afvise at anerkende eller fuldbyrde retsafgørelsen alene med den begrundelse, at den retsregel, retten i domsstaten har anvendt, afviger fra den retsregel, som retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, ville have anvendt, hvis den skulle påkende sagen. Retten i den medlemsstat, anmodningen rettes til, må heller ikke efterprøve rigtigheden af den retlige bedømmelse eller den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, der er foretaget af retten i domsstaten (jf. dom 28.4.2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

42 En anvendelse af undtagelsen om grundlæggende retsprincipper i artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 kan dermed kun komme på tale i tilfælde, hvor anerkendelse eller fuldbyrdelse af den retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, på helt uantagelig måde vil være i strid med retsordenen i den medlemsstat, anmodningen rettes til, idet dette ville udgøre et indgreb i et grundlæggende princip. For at være i overensstemmelse med forbuddet mod efterprøvelse af realiteten af en udenlandsk retsafgørelse, må det kræves, at indgrebet udgør en åbenbar overtrædelse af en retsregel, der anses for væsentlig i retsordenen i den medlemsstat, anmodningen rettes til, eller af en rettighed, der er anerkendt som grundlæggende i den pågældende retsorden (jf. dom 28.4.2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

43 Da den forelæggende ret er i tvivl om betydningen af chartrets artikel 47 ved fortolkningen af artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 henset til anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse af den omtvistede kendelse, skal det bemærkes, at chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes virke er defineret i chartrets artikel 51, stk. 1, hvorefter chartrets bestemmelser kun er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten (jf. dom af 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 17).

44 En national ret, der gennemfører EU-retten under anvendelse af forordning nr. 44/2001, skal således efterleve de krav, der følger af chartrets artikel 47, hvorefter enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket, skal have adgang til effektiv domstolsbestyttelse.

45 Domstolen har desuden understreget, at EU-rettens bestemmelser, såsom bestemmelserne i forordning nr. 44/2001, skal fortolkes under hensyntagen til de grundlæggende rettigheder, som ifølge fast retspraksis er en integrerende del af de almindelige retsgrundsætninger, som Domstolen skal beskytte, og som nu er opført i chartret. I denne henseende udtrykker samtlige bestemmelser i forordning nr. 44/2001 den hensigt, at det inden for rammerne af forordningens mål må påses, at procedurer, der fører til retsafgørelser, finder sted i former, der sikrer retten til forsvar, som er fastsat i chartrets artikel 47 (jf. dom af 11.9.2004, A, C-112/13, EU:C:2014:2195, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).

46 Hvad særligt angår spørgsmålet om, hvorvidt den omstændighed, at en afgørelse er truffet under tilsidesættelse af processuelle garantier, udgør en begrundelse for at afvise at anerkende den i henhold til artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, har Domstolen fastslået, at den klausul om grundlæggende rettigheder, der er fastsat i denne bestemmelse, kun kan finde anvendelse i forbindelse med, at et sådant indgreb indebærer, at anerkendelse af den omhandlede afgørelse i den medlemsstat, anmodningen rettes til, medfører en åbenbar overtrædelse af en retsregel, der anses for væsentlig i Unionens retsorden og dermed i nævnte medlemsstats retsorden (jf. dom af 16.7.2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, præmis 50).

47 Det bemærkes desuden, at den ordning om anerkendelse og fuldbyrdelse, der er fastsat i disse bestemmelser i forordning nr. 44/2001, er baseret på gensidig tillid i den retlige forvaltning i Unionen. Det er denne tillid, som medlemsstaterne gensidigt yder hinandens retssystemer og retsinstanser, som i tilfælde af en urigtig anvendelse af national ret eller af EU-retten gør det muligt at fastslå, at retsmiddelsystemerne i hver enkelt medlemsstat, suppleret med adgangen til at forelægge præjudicielle spørgsmål i henhold til artikel 267 TEUF, udgør en tilstrækkelig garanti for de retsundergivne (jf. dom af 16.7.2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, præmis 63).

48 Forordning nr. 44/2001 skal dermed fortolkes således, at den hviler på den grundlæggende idé, at de retsundergivne i princippet er forpligtet til at udtømme de retsmidler, der er mulige i henhold til domsstatens ret. Medmindre særlige omstændigheder gør det for vanskeligt eller umuligt at anvende disse retsmidler i domsstaten, skal de retsundergivne benytte sig af alle de til rådighed stående retsmidler i denne medlemsstat for at forhindre en overtrædelse af grundlæggende retsprincipper, inden denne opstår (jf. dom af 16.7.2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, præmis 64).

49 I hovedsagen fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den omtvistede kendelse ikke havde retsvirkninger over for en tredjemand, før vedkommende fik kendelsen forkyndt, og at det påhviler de sagsøgere, som ønsker at påberåbe sig kendelsen at sikre, at denne kendelse er behørigt forkyndt for den omhandlede tredjemand, og at godtgøre, at forkyndelsen faktisk har fundet sted. Når denne samme kendelse er blevet forkyndt for tredjemand, kan den pågældende, som ikke var part i sagen for retten i domsstaten, desuden for denne anlægge sag til prøvelse af nævnte kendelse med påstand om, at sidstnævnte ændres eller ophæves.

50 Denne ordning med retsbeskyttelse afspejler Domstolens krav i dom af 2. april 2009, Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, præmis 42 og 44), for så vidt angår de processuelle garantier, der sikrer, at enhver berørt tredjepart har en effektiv adgang til at anfægte en foranstaltning, der er vedtaget af retten i domsstaten. Det følger heraf, at nævnte ordning ikke efter sin art kan anses for at være i strid med chartrets artikel 47.

51 Det bemærkes desuden, at Domstolen i dom af 23. april 2009, Draka NK Cables m.fl. (C-167/08, EU:C:2009:263, præmis 31), har fastslået, at en debitors kreditor ikke kan anlægge sag til prøvelse af en afgørelse vedrørende en begæring om meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning, hvis han ikke formelt har optrådt som procespart i den tvist, hvor en anden kreditor anmodede om nævnte fuldbyrdelsespåtegning.

52 Hvis retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, kunne efterprøve spørgsmålet om hvorvidt der var rettigheder, som en tredjemand, der ikke var indblandet i proceduren for retten i domsstaten, havde gjort gældende over for anerkendelsen og fuldbyrdelsen af den udenlandske retsafgørelse, kunne nævnte ret alligevel blive foranlediget til at tage stilling til, om denne retsafgørelse var begrundet.

53 Det følger heraf, at den argumentation, som Rūdolfs Meroni har fremført for den forelæggende ret, kan foranledige sidstnævnte til at foretage en efterprøvelse, der åbenbart vil stride mod artikel 36 og artikel 45, stk. 2, i forordning nr. 44/2001, hvorefter en udenlandsk retsafgørelse i intet tilfælde kan efterprøves med hensyn til sagens realitet.

54 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en kendelse, som er blevet afsagt af en ret i en medlemsstat og uden at en tredjemand, hvis rettigheder kan blive berørt af denne kendelse, er blevet hørt, under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende ikke kan anses for åbenbart at stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, og med retten til en retfærdig rettergang som omhandlet i disse bestemmelser, for så vidt som den pågældende har adgang til at gøre sine rettigheder gældende for denne ret.

Sagens omkostninger

55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 34, nr. 1), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1), sammenholdt med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at anerkendelse og fuldbyrdelse af en kendelse, som er blevet afsagt af en ret i en medlemsstat og uden at en tredjemand, hvis rettigheder kan blive berørt af denne kendelse, er blevet hørt, under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende ikke kan anses for åbenbart at stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, og med retten til en retfærdig rettergang som omhandlet i disse bestemmelser, for så vidt som den pågældende har adgang til at gøre sine rettigheder gældende for denne ret.

Underskrifter